

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 100:9

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr C. Bouma, 's-Gravenhage; Dr K. Fernhout, Baarn; Prof. Dr F. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr A. Ringnalda, Ermelo; Dr J. C. Rullmann, Wassenaar; J. Strikwerda, Dokkum; Dr J. Thijs, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Stukken voor de Redactie zende men aan den secretaris der Redactie:
Dr C. TAZELAAR, 2e Const. Huygensstr. 77, Amsterdam

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36090.

Abonnement: f 250 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f 7.50 en voor Ned.-Indië f 6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. p. regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Het gebed van den jongen mensch. IV. — Uit de Schrift: De kraaiende haan, de orde van God. (Marc. 14: 68-72.) — Kerkelijk Leven: Pluriformiteit der kerk en epigonisme. VI. — Literatuur en Kunst: Een literaire schatkamer. — Vragen van geestelijk en zedelijk leven: De Heiligmaking. II. — Pop. Wetensch. Schetsen: De boodschap van G. B. Shaw. I. — Ziekte: Het „Ik“. I. — Opvoeding en Onderwijs: Eenige ongerustheid. — Zending en Evangelisatie: De taak der Zending in Engelsch-Indië. I. — Perschoon. — Boekbespreking. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Het gebed van den jongen mensch.

IV.

Ook het feit, dat wij in onze gebeden aan God nooit iets bekend kunnen maken, dat Hij nog niet weten zou, mag ons van het bidden niet afhouden.

Het is al aanstonds opmerkelijk, dat een dergelijk bezwaar voor den Heere Christus niet bestaat (heeft!). Want terwijl Hij uit de hemelen afkomstig en de eigen Zoon des Vaders was, trok Hij zich toch herhaaldelijk in de eenzaamheid terug om te bidden, en beval Hij bovendien Zijn discipelen, om ook hierin Zijn voorbeeld na te volgen. Het juist genoemde argument is daarom terug te leiden tot deze vraag, of wij al dan niet het gebod van Christus gehoorzaam zullen wezen; ja, of het bidden van onzen Heiland zelf hooge en heilige realiteit, dan wel schijnvertoning was. En als wij de kwestie zóó stellen, moeten wij, ook al zouden wij tot wegneming van het bezwaar niets kunnen bijdragen, toch onvoorwaardelijk voor het eerste en niet voor het laatste kiezen.

Maar ook het bezwaar zelf is zoo ernstig niet, als het lijkt. Men moet zich goed indenken, wat men daarin feitelijk uitspreekt. Indien het gebed dan alleen zin heeft, als het God nieuwe dingen kan vertellen, is de eenige oplossing die van de Pelagianen en Remonstranten, n.l. dat wij Gods voorkennis gaan beperken en aannemen, dat de toekomst ook Hem voor nieuwe gevallen stelt en ook Hem soms zelfs verrassingen brengt. Maar dit sluit dan tevens in, dat, wanneer God niet meer aangaande de toekomst alwetend is, Hij het ook niet aangaande het heden, en zelfs in 't geheel niet meer is. Zijn God-zijn ligt vernietigd. Hij heeft opgehouden, de Heere te wezen. En op Zijn plaats is als god gekomen de dwaze mensch, die deze meerderheid boven God hebben en Hem in deze afhankelijkheid van zichzelf plaatsen wilde, dat hij af en toe iets tot vermeerdering van Gods kennis bijdragen kan. Een ruil, die in ieder opzicht een slechte moet worden genoemd.

En dit verlies van God sluit noodwendig ook het verlies van allen godsdienst in. Want religie, dezen naam waardig, gaat er altijd van uit, dat er twee zijn; dat God er is, en dat ik er ben; en dat deze twee met elkaar in gemeenschap en verkeer kunnen treden. En naar mate onze religie meer is wat zij wezen moet, zal dit ook verwezenlijkt worden. Dan is er zeker eerst een God, die tot den mensch komt; maar dan is er ook een mensch, die tot God gaat. Dan spreekt Hij ongetwijfeld tot ons; maar dan spreken wij niet minder tot Hem.

Het is in deze hoogste levensrelatie niet anders dan in onze menselijke verhoudingen. Elke liefde van mensch tot mensch vraagt om verkeer en gemeenschap. Zij vraagt om onderlinge uitwisseling van gedachten, van woorden, van brieven, van leven. Lang niet altijd, omdat wij elkander iets nieuws te zeggen hebben. Naarmate de verhouding intiemer is en in den loop der jaren aan vertrouwelijkheid heeft gewonnen, weten wij van te voren reeds, wat de ander zal zeggen, en zijn wij het daarmee ook hartelijk eens. En toch is die onderlinge uitwisseling van elkanders leven voor menschen, die elkander liefhebben, levensbehoefte. Zij kunnen en zij willen het niet laten, omdat juist

in dit onderlinge verkeer hun eenheid bloeit en van hun gemeenschap genoten wordt.

En dit gaat nu in veel hooger zin door van de religie. De Heere heeft bevolen, dat wij gedurig tot Hem bidden zullen. En het hart van het kind Gods wil het niet nalaten: tot U, o Heere, hef ik mijn ziel op. Trouwens, zou God zich om Jezus' wil tot onzen Vader gemaakt hebben, en intusschen willen, dat wij altoos maar zwijgend naast Hem voortloopen op de wegen des levens? Zou Christus de kerk zich tot Zijn bruid hebben uitverkoren, en intusschen haar zoo laag neerzetten, dat Hij nooit de bewuste uiting van haar leven begeert te hooren?

Het tegendeel is het geval. Wij moeten en mogen bidden, en daarmee met God in verkeer treden. De vraag naar het gebed is ten diepste een verbondskwestie. Wie het verbond Gods in zijn diepe, schriftuurlijke beteekenis niet staan laat, ondergraft niet alleen de gebedspraktijk, maar ook het bestaansrecht en den zin van het gebed zelf. Terwijl omgekeerd ieder, die met het verbond in zijn hooge geestelijke realiteit ernst maakt, pas recht in staat is, zoowel om de redelijkheid van het gebed te handhaven, alsook om de gebedspraktijk te bevorderen.

Want het verbond is van Gods kant onder meer ook dit, dat Hij om Christus' wil met een hart vol genade en liefde met ons meegaat in ons gansche leven, meeleft in al onze omstandigheden, deelneemt in al onze wisselingen en wederwaardigheden; en dat wij, van onze zijde, Hem deelgenoot mogen maken van ons gansche leven, ja met Hem mogen meeleven in Zijn doen met de wereld en de ontwikkeling van Zijn koninkrijk, en daarover met Hem spreken en onderhandelen mogen. En juist dit spreken en onderhandelen van onzen kant is het gebed.

Zelfs al zou het gebed geen enkel effect naar buiten hebben, dan heeft het nog altoos deze waarde en kracht, dat daarin pas recht het verbond tusschen God en ons wordt gevierd.

Maar het gebed doet meer.

Het brengt ook veranderingen tot stand, zoowel in ons eigen leven als ver daarbuiten.

Niet in kantiaanschen zin, alsof wij zelf door het gebed tot kalmer gemoedsgesteldheid komen, en door deze rustiger gemoedsgesteldheid de dingen buiten ons in andere verschijningsvormen indrukken, en aldus de gedaante der wereld veranderd wordt²⁾. Maar objectief, reëel, ook onafhankelijk van onszelf.

En dit wordt ook door de onveranderlijkheid van God en van Gods raad niet weersproken. Nu wil ik graag toegeven, dat wij hier aan een der diepste vraagstukken van onze religie raken, dat wij nooit geheel zullen kunnen oplossen. Maar terwijl dit toegegeven wordt, is hiermee nog niet uitgesproken, dat de zaken nu ook liggen, zooals het vaak is voorgesteld.

Ten eerste zij opgemerkt, dat, al zouden wij niets kunnen zeggen tot oplossing van de schijnbare tegenstrijdigheid tusschen de onveranderlijkheid van Gods raad en een zekere macht en invloed, die ons gebed zou hebben, de zaken dan nochtans zóó staan, dat die God, die zichzelf als den Onveranderlijke geopenbaard heeft, dezelfde is, die ons bevolen heeft, veel en gedurig te bidden. De God van den eeuwigen, onveranderlijken raad wordt ook de Hoorder der gebeden genaamd. En ook al zouden wij deze twee voor ons denken niets dichter bij elkander kunnen brengen, dan mogen wij niet één ervan schrappen, maar dan moeten wij ze beide laten staan, en dan hebben wij te belijden: onze God is én de Onveranderlijke én de Heere, die de gebeden bevolen heeft en verhooren wil. Hij is zoowel het eene als het andere. Hij is het beide tegelijk en evenzeer.

Maar deze twee liggen niet zoo ver uit elkander.

²⁾ Zoo b.v. Hans Wirs, Die Psychologie der Gebets unter der Lebensgestaltung der Gegenwart; bekroonde verhandeling, uitgegeven door Teyler's Godgeleerd Genootschap, 1914, 131 v.v.

Het is hier een soortgelijke kwestie als bij de alwetendheid Gods. Heel de redeneering, dat onze gebeden in Gods raad verandering moeten kunnen brengen en anders zinloos zijn, gaat uit van een verkeerd beginsel. Want hierin ligt feitelijk opgesloten, dat men aan zichzelf en aan zijn gebeden zulk een gewicht toegekend wil zien, dat men, — zoo niet altijd, dan toch soms — boven God staat en Hem dwingen kan, de dingen anders te doen, dan Hij eerst bij Zichzelf voorgenomen had. Men eischt dus voor zijn gebeden zulk een hooge waarde op, dat ze een mee-beslissende factor in Gods raad vormen; ja, men wil zelf met zijn gebed een soort God zijn die mede bepaalt, hoe de geschiedenis, 't zij in 't groot, 't zij in 't klein, zich afwillen zal.

En natuurlijk zendt ons de bijbel ledig heen, wanneer wij zulke hooge pretenties voeren. Aan zulk een hoogmoed en menschvergoding geeft hij niet één duimbreed voet. Maar als wij dezen trots varen laten en niet meer naast God willen zitten, om ook een stem in het hemelsche kapittel te hebben, doch als wij ootmoediger zijn kunnen en het een bijzondere gunst achten, dat wij tot God, en zelfs in verband met Zijn raad bidden mogen, dan kroont onze God zulke nederigen met hooge eer. Want dan heeft ons gebed deze ontzaglijke beteekenis, dat het wel niets ultricht in de vaststelling van Gods raad, maar dat het toch de van God gewilde tusschenschakel vormt tusschen den raad Gods en de uitvoering en verwezenlijking daarvan.³⁾ Dan beteekent het gebed ook in ons meer persoonlijke leven, dat het de verbinding vormt tusschen de belofte Gods en de vervulling, van wat Hij in de belofte heeft toegezegd. „Want het gebed is een zekere samenspreking der menschen met God, waardoor zij, het heilgdom des hemels binnengegaan zijnde, Hem over zijn beloften in eigen persoon aanspreken, opdat zij, wanneer de noodzakelijkheid het zoo eischt, ervaren, dat niet ijdel geweest is wat zij geloofd hebben, toen Hij het hun slechts met woorden toezegde“. Door het gebed graven wij de schatten uit, „die door het evangelie des Heeren aangewezen zijn en die ons geloof aanschouwd heeft.“⁴⁾

Bidden is niet zoozeer aan God gaan vragen, wat ik wil; maar zoeken, wat Hij het beste oordeelt, dat geschieden zal. „Het gebed dient niet om aan God te vragen, wat wij van Hem verlangen, maar wat God van ons verlangt.“⁵⁾ B.v. als ik vandaag ziek ben, behoort mijn gebed dit te wezen, dat ik bij den Heere er onderzoek naar doe, of het Zijn wil is, mij te herstellen; en om te vragen, dat, indien Zijn wil aldus niet is, het verbond tusschen Hem en mij hierdoor niet gestoord worde, maar ook dan mijn hart bij Hem blijve.

Bidden is dus altijd: achter den wil Gods trachten te komen en te vragen, dat die wil geschiede. Of nog juister: dat die wil volbracht worde verbondmatig, dus in de heiligste samenstemming en samenwerking tusschen Hem en mij; waarbij het uitteraard mij als den mindere voegt, dat ik mij schik naar Hem, en niet omgekeerd.

En als het bidden zoo verstaan wordt, vervalt ook het bezwaar van de onverhoorde gebeden.

Het moet ieder opvallen, dat dit bezwaar schuldig overdrijft. Het leven is vol van gevallen, waarin God, als antwoord op het gebed, uitkomst in armoede, genezing in ziekte, versterking van het geloof, en veel meer, gegeven heeft en nog geeft.⁶⁾

Daarbij — als onze gebeden geen particuliere wenschen, maar echte gebeden zijn, die voldoen aan de eischen, die God daarvoor gesteld heeft, blijft er niet één onverhoord achter. Het is altoos

³⁾ Dr H. Bavinck, Geref. Dogmatiek IIe 418.

⁴⁾ Calvijn, Institutie (ed. Sizoo) III, XX, 2.

⁵⁾ Aangehaald bij Dr H. E. Fosdick, t.a.p. 114.

⁶⁾ Een van de lezers had de vriendelijkheid mij een nummer toe te zenden van het christelijke weekblad „Heilig den Herrn“, waarin een aparte rubriek: „Gott hört Gebet“, allerlei mededeelingen van treffende gebedsverhooren schijnt te willen verzamelen.

⁷⁾ Zie hierover o.a. Dr D. J. Keet, t.a.p. 179 v.v.